



تأثیر محافظه کاری اجتماعی مدیران بر عملکرد شرکت با در نظر گرفتن نقش میانجی محافظه کاری حسابداری

مهدی بذرافشان کوجل^۱

گروه حسابداری، واحد بین المللی خرمشهر، دانشگاه آزاد اسلامی

دکتر داود یوسفوند^۲

گروه حسابداری، دانشکده حسابداری، عضو هیئت علمی موسسه آموزش عالی پرندک

دکتر قاسم رکابداری^۳

گروه ریاضی، واحد آبادان، دانشگاه آزاد اسلامی

(تاریخ دریافت: ۲۵ فروردین ۱۴۰۱؛ تاریخ پذیرش: ۲۴ خرداد ۱۴۰۱)

محافظه کاری اجتماعی تمایل افراد به حفظ ارزشهای سنتی است، که می‌تواند با مباحث رفتاری در حسابداری مرتبط باشد. محافظه کاری حسابداری می‌تواند با تعجیل در شناسایی هزینه‌ها و بدهی‌ها و به تأخیر انداختن شناخت درآمد و دارایی‌ها تا رفع عدم قطعیت، به عنوان پاسخی به ریسک عمل کند تا قبل از آن که شرکت بتواند ادعای قانونی برای اعلام سود داشته باشد، به درجه بالایی از تأیید برسد. هدف از این پژوهش بررسی رابطه بین محافظه کاری اجتماعی مدیران و عملکرد شرکت با در نظر گرفتن نقش میانجی محافظه کاری حسابداری است. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از بعد متدلوژی از نوع پژوهش‌های توصیفی-پیمایشی است که به منظور گردآوری داده‌ها از سه پرسشنامه محافظه کاری اجتماعی مدیران، محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت استفاده شده است. نمونه آماری پژوهش را تعداد ۳۸۴ نفر از کارشناسان، روسای حسابداری و مدیران مالی شاغل در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در پاییز سال ۱۴۰۰ تشکیل می‌دهند که بر اساس آزمون کولمرگروف-اسمیرنوف و تی‌تک نمونه‌ای تجزیه و تحلیل شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که محافظه کاری اجتماعی مدیران بر محافظه کاری حسابداری تأثیر معناداری دارد و جهت تأثیر مثبت بدست آمده است. همچنین محافظه کاری اجتماعی مدیران و محافظه کاری حسابداری بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد. در ادامه میانجی‌گری به روش بوت استرپینگ نشان می‌دهد، محافظه کاری حسابداری در رابطه بین محافظه کاری اجتماعی مدیران و عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

واژه‌های کلیدی: عملکرد شرکت، محافظه کاری اجتماعی، محافظه کاری حسابداری.

¹ bazrafshan_mahdi@yahoo.com

² yousofvanddavood@gmail.com

³ ghasem_rekabdari@yahoo.com

مقدمه

تعریف محافظه کاری از دیدگاه صورت وضعیت مالی است براساس این دیدگاه، در مواردی که تردیدی واقعی در انتخاب بین ۲ یا چند روش گزارشگری وجود دارد آن روشی باید انتخاب شود که کمترین اثر مطلوب بر حقوق مالکانه داشته باشد [۵]. یک عامل محافظه کاری اجتماعی (یا محافظه کاری/الیرالیسم) در هر دو سطح تحلیل فردی و کشوری ظهور کرد. با این حال، درجه محافظه کاری می تواند در بین شرکت ها متفاوت باشد. این به این دلیل است که استانداردهای حسابداری به مدیران اجازه می دهد در هنگام تعیین ارزش خالص دارایی ها برای درج در صورت وضعیت مالی انعطاف پذیری داشته باشند. به عنوان مثال، مدیران در ارزیابی ذخیره بدهی های بد، عمر مفید دارایی ها، موجودی منسوخ، و فرض جریان هزینه موجودی اختیار دارند. بنابراین، محافظه کاری در یک زنجیره وجود دارد که محدوده آن توسط استانداردهای حسابداری موجود محدود شده است. وجود مکانیسمی برای حفظ منابع باید سستی سازمانی زیادی را برای متعادل کردن منافع یا کاهش تعارض بین گروه های ذینفع ایجاد کند. بنابراین، از آنجا که محافظه کاری حسابداری منابع سازمانی را حفظ می کند و از آنجا که این منابع ضعیف می توانند در مدیریت سهامداران سرمایه گذاری شوند [۲]. محافظه کاری نیز به عنوان یکی از مهم ترین میناقهای محدود کننده حسابداری است که مورد استفاده حسابداران قرار دارد. اصل محافظه کاری موجب می شود تا از میان روش های مختلف، روشی اعمال گردد که حداقل اثر فزاینده را بر سود خالص و جمع دارایی های شرکت داشته باشد [۳]. حسابداری اثباتی فرض می کند که محافظه کاری حسابداری بواسطه الزام قابلیت اثبات برای شناخت درآمد و یا قابلیت اثبات پایین برای شناخت هزینه در رابطه با قراردادهای پاداش میان سهامداران و مدیران، به وجود آمده است [۸]. هنگام عدم وجود محافظه کاری ممکن است مدیران با شناسایی درآمدهایی که هنوز تحقق نیافته اند به سود مورد نظر خود دست یابند و بر اساس آن پاداش اضافه تری دریافت نمایند. محافظه کاری بیشتر به تئوری قراردادها مرتبط است [۱]. واتز (۲۰۰۳)، محافظه کاری حسابداری را مکانیزم مؤثری برای رفع تضاد منافع در قرارداد های بدهی می داند. چرا که محافظه کاری بواسطه کم نمایی دارایی ها موجب محدود شدن تقسیم سود و کاهش هزینه های نمایندگی مرتبط با قرارداد بدهی می شود. از اینرو هدف از این مقاله تاثیر محافظه کاری اجتماعی مدیران بر عملکرد شرکت با در نظر گرفتن نقش میانجی محافظه کاری حسابداری می باشد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

تاریخچه محافظه کاری اجتماعی

محافظه کاری اجتماعی یک فلسفه سیاسی و انواع محافظه کاری است که بر ساختارهای سنتی قدرت بر تکرار اجتماعی تأکید دارد. محافظه کاری اجتماعی در آمریکای شمالی در اوایل دهه ۱۸۰۰ به عنوان

¹ Watts

واکنشی نسبت به جنبه های ضد مسیحی و ضد مشروطه برده داری که توسط ویلیام ویلبرفورس^۱ و آبراهام لینکلن^۲ بیان شد، افزایش یافت. آنها همچنین با عدم امنیت اقتصادی پروتستان های طبقه پایین آمریکایی، مک کارتیسم و سایر چالش های نهادهای اجتماعی درگیر شدند. محافظه کاران اجتماعی غالباً سازماندهی و سیاست گذاری مسائل اجتماعی را ترویج می کردند [۶]. در اواخر قرن ۱۹ محافظه کاری یک تغییر بسیار بزرگ نمود. گسترش افکار و سیاست های محافظه کارانه تحولی در دفاع از نهادی مشخص به دفاع از کلیت نهادها، دفاع از اشراف به دفاع از نخبگان و تاکید از نقش کلیسا به نقش فرهنگ محسوب میشد [۵].

تعریف محافظه کاری اجتماعی

محافظه کاری فرهنگی یکی از مشخصه های فرهنگی جوامع است. این نوع محافظه کاری متمایز از محافظه کاری حسابداری است. محافظه کاری فرهنگی یعنی تمایل افراد به حفظ چیزها همان گونه که هستند. در محافظه کاری فرهنگی، حرمت نگهداشتن و حفظ ارزشهای اجتماعی، سیاسی و خصوصاً ارزشهایی که به تدریج طی دوره ای طولانی حاصل آمده، از اهمیت خاصی برخوردار است، محافظه کاری فرهنگی به دو جزء محافظه کاری اجتماعی و محافظه کاری اقتصادی طبقه بندی می شود. محافظه کاری اقتصادی گرایش افراد به لیبرالیسم اقتصادی و عدم دخالت دولت در اقتصاد را نشان می دهد. محافظه کاری اجتماعی نشان دهنده پایبندی اشخاص به سنت ها و مذهب است. اشخاصی که محافظه کاری اجتماعی بالایی دارند با احتیاط بیشتری قضاوت یا تصمیم گیری می کنند. محافظه کاری یکی از ویژگی های برجسته گزارشگری مالی است. محافظه کاری عبارت است از انتخاب یک راهکار حسابداری تحت شرایط عدم اطمینان که در نهایت به آرایه کمتر دارایی ها و درآمدها بیانجامد و کمترین اثر مثبت را بر حقوق مالکانه داشته باشد. مفهوم محافظه کاری زمانی ایجاد شد که صورت وضعیت مالی مهمترین و اغلب تنها صورت مالی بود و اجزای سود یا سایر نتایج عملیات به ندرت در خارج از شرکت ها ارائه می شد [۴].

تعیین و تدوین فرضیات پژوهش

محافظه کاری اجتماعی مدیران و عملکرد شرکت

محافظه کاری، عدم تقارن تایید هزینه ها و درآمدها است. این عدم تقارن میتواند بر عملکرد مالی شرکتها که در قالب ارقام صورت های مالی گزارش می شود، تاثیر بگذارد. هدفهای محافظه کاری اجتماعی از سازمان به سازمان و از شرکت به شرکت فرق می کند؛ بنابراین، سیاستها یا مواضعی نیست که بتوان آنها را در بین محافظه کاران اجتماعی همگانی در نظر گرفت بلکه میتواند بر عملکرد شرکت تاثیرهای متفاوتی داشته باشد [۶].

¹ William Wilberforce

² Abraham Lincoln

محافظه کاری حسابداری

محافظه کاری حسابداری را روش های حسابداری است، که به کاهش ارزش خالص دارایی ها نسبت به ارزش خالص دارایی های اقتصادی کمک می کند. تنظیم کنندگان استانداردهای حسابداری و محققین حسابداری تعاریف متعددی از محافظه کاری بیان کرده است. بیانیه مفاهیم حسابداری مالی (SFAC) شماره ۲ محافظه کاری را این گونه تعریف می کند: «محافظه کاری واکنشی محتاطانه به عدم اطمینان است تا اطمینان حاصل شود که عدم قطعیت ها و ریسک های ذاتی در اقتضات تجاری به اندازه کافی در نظر گرفته می شوند. بنابراین، اگر دو برآورد از مبالغ دریافتی یا پرداختی در آینده تقریباً به یک اندازه محتمل باشند، محافظه کاری حکم می کند که از تخمین کمتر خوش بینانه استفاده کند (FASB، ۱۹۸۰). واتس و زیرمن (۱۹۸۶) محافظه کاری را به عنوان گزارش کمترین ارزش در بین ارزش های جایگزین ممکن برای دارایی ها و بالاترین ارزش جایگزین برای بدهی ها تعریف می کنند. با بسط این تعریف، محققین حسابداری دو شکل گسترده از محافظه کاری را شناسایی کرده اند که کم بیان فوق الذکر از ارزش حسابداری را ایجاد می کند: (۱) محافظه کاری مشروط، و (۲) محافظه کاری غیر مشروط. تفاوت اصلی بین دو شکل محافظه کاری در این است که اعمال محافظه کاری مشروط به رویدادهای خبری اقتصادی بستگی دارد، در حالی که کاربرد محافظه کاری بدون قید و شرط اینگونه نیست. محافظه کاری مشروط زمانی رخ می دهد که اخبار منفی اقتصادی در سود حسابداری به موقع تر از اخبار مثبت اقتصادی شناسایی شود. به عبارت دیگر محافظه کاری مشروط با تشخیص نامتقارن اخبار اقتصادی مثبت و منفی مشخص می شود. نمونه هایی از محافظه کاری مشروط عبارتند از درمان نامتقارن موارد احتمالی زیان و سود و حسابداری موجودی کالا با استفاده از قرارداد کم هزینه یا بازار. در این تحقیق، به منظور اندازه گیری محافظه کاری حسابداری از مدل تعدیل شده باسو که توسط خان و واتز (۲۰۱۰) ارائه گردیده، استفاده شده است که به صورت مقطعی در این تحقیق برآورد شده است. در مدل ارائه شده توسط خان و واتز محافظه کاری حسابداری تحت تأثیر ویژگیهای اندازه، فرصتهای رشد و درجه هرمی قرار دارد. لذا مدل تعدیل شده باسو، به صورت زیر ارائه شده است [۷].

$$1 \quad \text{Earn}_j = \beta_0 + \beta_1 \text{Neg}_j + \beta_2 \text{Ret}_j + \beta_3 \text{Neg}_j \text{Ret}_j + \varepsilon_j$$

که در آن:

Earn: سودها

RET: بازده (شاخصی برای اخبار خوب)

Neg: متغیر مجازی است و برای شرکت هایی که RET > ۰، معادل عدد یک، در غیر اینصورت صفر در نظر گرفته می شود.

¹ Statement of Financial Accounting Concepts

² Khan and Watts

در معادله بالا 2β معیار اخبار خوب و 3β معیار افزایش درآمدها نسبت به اخبار بد است. خان و واتز برای اندازه گیری محافظه کاری از شاخص جدیدی به نام G_Score و C_Score استفاده میکنند. طبق نظر آنها، G_Score برای اندازه گیری خبرهای خوب و C_Score برای سنجش خبرهای بد بکار میرود.

$$G - Score = \beta_2 = \mu_1 + \mu_2 \text{ Size}_j + \mu_3 \text{ MTB}_j + \mu_4 \text{ Leverage}_j \quad 2$$

$$C - Score = \beta_3 = \lambda_1 + \lambda_2 \text{ Size}_j + \lambda_3 \text{ MTB}_j + \lambda_4 \text{ Leverage}_j \quad 3$$

در این مقاله C_Score یا همان $CONS$ ، معیار محافظه کاری حسابداری است. از آنجا که محافظه کاری شرکت متأثر از ویژگیهای شرکتی است لذا باید اثر این ویژگیها بر میزان محافظه کاری حسابداری نشان داده شود. لذا برای اندازه گیری میزان محافظه کاری حسابداری از ضریب C_Score استفاده خواهد شد. حال معادله ۲ و ۳ را در معادله ۱ جایگزین و معادله ۴ را در نظر می گیریم:

$$\begin{aligned} \text{Earn}_j = & \beta_0 + \beta_1 \text{ Neg}_j + \text{Ret}_j (\mu_1 + \mu_2 \text{ Size}_j + \mu_3 \text{ MTB}_j + \mu_4 \text{ Leverage}_j) \\ & + \text{Neg}_j \text{ Ret}_j (\lambda_1 + \lambda_2 \text{ Size}_j + \lambda_3 \text{ MTB}_j + \lambda_4 \text{ Leverage}_j) + (\delta_1 \text{ Size}_j + \delta_2 \text{ MTB}_j \\ & + \delta_3 \text{ Leverage}_j + \delta_4 \text{ Neg}_j \text{ Size}_j + \delta_5 \text{ Neg}_j \text{ MTB}_j + \delta_6 \text{ Neg}_j \text{ Leverage}_j) + e_j \end{aligned} \quad 4$$

که در آن:

Earn : سود خالص قبل از ارقام غیر مترقبه تقسیم بر ارزش بازار حقوق مالکانه در اول دوره
 Neg : متغیر مجازی است و برای شرکت هایی که $\text{RET} > 0$ ، معادل عدد یک و در غیر اینصورت، صفر در نظر گرفته می شود.

RET : بازده سالانه سهام مرکب است از ابتدای ماه پنجم بعد از پایان سال مالی.

SIZE : لگاریتم ارزش بازار حقوق مالکانه طی دوره مالی می باشد.

MB : نرخ ارزش بازار به ارزش دفتری در پایان سال مالی.

LEV : مجموع بدهی های کوتاه مدت و بلند مدت در پایان سال مالی

بر اساس مفاهیم و روابط بیان شده در بخش مبانی نظری مدل مفهومی ۱ طراحی شده است.

محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت

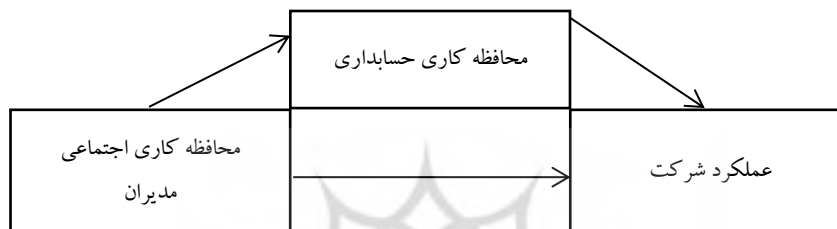
از لحاظ تئوری می توان گفت افزایش تمرکز مالکیت باعث کاهش هزینه های جدایی مالکیت و مدیریت و در نهایت سودمندی شرکت می شود، با این وجود سهامداران عمده می توانند از این پیشرفت تنها برای منافع خود بهره مند شوند و برای جلوگیری از اطلاع سایر سهامداران مدیریت را مجبور به ارائه گزارشهای مالی مطلوب از طریق ارائه اخبار خوب و به تاخیر انداختن اخبار بد کند. این بدان معناست که محافظه کاری حسابداری می تواند نقش موثری بر روابط تمرکز مالکیت و عملکرد شرکت از طریق کاهش رفتار فرصت طلبانه سهامداران عمده داشته باشد [۱۰].

بنابراین فرضیات این تحقیق به شرح زیر می باشند:

- H₁: محافظه کاری اجتماعی مدیران بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.
 H₂: محافظه کاری حسابداری بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.
 H₃: محافظه کاری اجتماعی مدیران بر محافظه کاری حسابداری تاثیر معناداری دارد.
 H₄: محافظه کاری اجتماعی مدیران با میانجیگری محافظه کاری حسابداری بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.

بر اساس مبانی نظری و ادبیات تحقیق مدل مفهومی ۱ شکل داده می شود.

شکل(۱):مدل مفهومی



روش شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع کاربردی است زیرا در این نوع پژوهش توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص مورد نظر است. از نظر روش شناختی توصیفی- پیمایشی است. پس از بررسی ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش در این پژوهش پس از انجام مطالعات کتابخانه ای، با توجه به این نکته که از سه پرسشنامه محافظه کاری اجتماعی، محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت استفاده می شود. پرسشنامه ای طراحی شد. اغلب سؤالات بر اساس پرسشنامه پژوهش های پیشین طراحی شده است. با استفاده از راهنمایی های استادان محترم، برخی سؤالات، اضافه و برخی نیز تغییر پیدا کرد. در این پژوهش، برای تعیین روایی پرسشنامه، پس از بررسی ها و مطالعات انجام شده در مورد پرسشنامه و مقایسه با کارهای قبلی در این زمینه، پرسشنامه به رویت جمعی از اساتید و همچنین، تعدادی از نخبگان آکادمیک و حرفه ای مرتبط رسید تا نظرات خود را ابراز کنند. با طرح دیدگاه های مزبور، افزودن گزینه های جدید، تغییر در اصول نگارش و مفهوم برخی از پرسشها، روایی لازم به دست آمد.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری تحقیق حاضر، شامل مدیران، معاونان، کارشناسان و خبرنگاران شرکت های پذیرفته شده اوراق بهادار که دارای سابقه در حوزه ی حسابداری بوده که در شهر تهران مورد پرسش قرار گرفته اند. تعداد اعضای نمونه آماری با استفاده از شیوهی نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شده است. بر اساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب شد و پرسشنامه میان تمام اعضای نمونه توزیع گردید. روایی صوری و محتوایی آنها مورد تأیید است.

آمار توصیفی اطلاعات جمعیت شناختی

از نظر ویژگی های جمعیت شناختی، ۷۷ درصد پاسخگویان مرد و ۲۳ درصد پاسخگویان زن بودند. ۷ درصد افراد بین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۲۱ درصد بین ۳۱ تا ۴۰ سال، ۳۴ درصد بین ۴۱ تا ۵۰ سال و ۳۸ درصد بیشتر از ۵۰ سال سن داشتند. از نظر میزان تحصیلات، ۳۱ درصد پاسخگویان تحصیلات لیسانس، ۴۵ درصد تحصیلات فوق لیسانس و ۲۴ درصد تحصیلات دکترا داشتند. سابقه کار ۱۴ درصد افراد کمتر از ۱۰ سال، ۴۸ درصد بین ۱۰ تا ۲۰ سال و ۳۸ درصد بیشتر از ۲۰ سال بود و از نظر سمت اجرایی بیشتر پاسخگویان یعنی ۵۹ درصد کارشناس، ۲۶ درصد مدیر مالی و ۱۵ درصد روسای حسابداری بودند.

تجزیه و تحلیل داده ها

با استفاده از نرم افزارهای آماری SPSS ۲۶ و Smart PLS ۳ انجام شد. حداکثر سطح خطای آلفا جهت آزمون فرضیهها، مقدار ۰/۰۵ تعیین شد ($p < 0/05$). به منظور تجزیه و تحلیل داده ها و پاسخ به فرضیه ها از آزمون های همبستگی پیرسون و مدل سازی معادلات ساختاری به روش حداقل مجذورات جزئی استفاده شد.

آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

آزمون کولموگروف - اسمیرنوف با مقایسه توابع تجمعی یک متغیر در بین دو گروه به شناسایی تفاوت تابع این دو گروه به لحاظ شکل یا موقعیت می پردازد. در این آزمون چنانچه مقدار معنی داری از ۰/۵ کوچکتر باشد، نشان گر آن است که دو گروه مورد مقایسه یا از نظر شکل یا از نظر محل با هم تفاوت دارند. در تفسیر نتایج کامپیوتری این آزمون با موارد و آمارههایی بر می خورید که لازم است اطلاعاتی در خصوص نحوه تأثیر آنها داشته باشید. در اجرای این آزمون ابتدا فراوانی نسبی تجمعی هر دو گروه محاسبه می شود و سپس تفاوت فراوانی های نسبی تجمعی این دو گروه مقایسه می شود. اگر میزان sig محاسبه شده در این فرمول بیشتر از ۰/۰۵ باشد به معنای رد H_0 و تأیید H_1 می باشد و بدین معنی می باشد که جامعه ما نرمال می باشد.

فرض های آماری مربوط به توزیع نرمال بصورت زیر مطرح میشود.

H_0 : داده ها دارای توزیع نرمال هستند.

H_1 : داده ها دارای توزیع نرمال نیستند.

با استفاده از آزمون تحلیل عاملی تأییدی، آزمون همبستگی پیرسون و آزمون مدل یابی معادلات ساختاری به بررسی روایی و پایایی پرسشنامه، آزمون روابط بین متغیرها و آزمون مدل پرداخته شد.

تحلیل عاملی تأییدی

در جدول اول نتایج تحلیل عاملی تأییدی (بار عاملی و میانگین واریانس استخراج شده یا AVE) و آزمون پایایی (پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ) آمده است. در این پژوهش حداقل مقدار بار عاملی در تحلیل عاملی تأییدی، مقدار حداقل ۰/۴۰ تعیین شد [۴]. (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). نتایج نشان داد با توجه به

مقدار بارهای عاملی بدست آمده برای تمامی سوالات بیشتر از ۰/۴۰ است و در سطح معنیداری کمتر از ۰/۰۵ نیز معنی دار است ($p < 0/05$). مطابق نتایج تمامی سوالات بار عاملی مناسب و معنی دار داشتند. برای سنجش پایایی از آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شد که مطابق نتایج تمامی مقادیر پایایی ترکیبی بیشتر از ۰/۷۰ است که نشان داد تمامی متغیرها از پایایی مناسبی برخوردارند. مقدار آلفای کرونباخ محافظه کاری اجتماعی برابر با ۰/۸۰ و عملکرد شرکت برابر با ۰/۹۱ بدست آمد که تاییدکننده پایایی این دو پرسشنامه بود. در مجموع نتایج نشان داد که روایی و پایایی تمامی پرسشنامه ها مورد تایید قرار گرفت.

جدول ۱: نتایج تحلیل عاملی تاییدی: بررسی روایی و پایایی متغیرها

متغیر	شماره سوال	ضریب استاندارد (بار عاملی)	مقدار t	میانگین واریانس استخراج شده (AVE)	پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ
محافظه کاری اجتماعی مدیران	۱	۰/۴۳	۶/۸۷	۰/۳۹	۰/۸۵	۰/۸۰
	۲	۰/۴۴	۶/۴۸			
	۳	۰/۴۵	۶/۹۶			
	۴	۰/۶۰	۱۱/۰۳			
	۵	۰/۵۷	۱۰/۳۴			
	۶	۰/۷۸	۲۵/۹۰			
	۷	۰/۷۲	۱۸/۰۷			
	۸	۰/۷۸	۲۴/۳۱			
	۹	۰/۷۱	۲۲/۸۵			
محافظه کاری حسابداری	۱	۰/۶۳	۱۶/۶۹	۰/۴۲	۰/۹۱	۰/۹۰
	۲	۰/۶۱	۱۴/۰۹			
	۳	۰/۵۳	۱۰/۹۱			
	۴	۰/۷۶	۲۷/۴۶			
	۵	۰/۷۲	۲۵/۱۲			
	۶	۰/۷۲	۲۳/۴۱			
	۷	۰/۵۱	۱۱/۰۲			

			۸/۲۸	۰/۴۴	۹	
			۱۵/۵۸	۰/۶۰	۱۰	
			۱۸/۱۸	۰/۶۶	۱۱	
			۲۸/۹۹	۰/۷۴	۱۲	
			۲۵/۳۸	۰/۷۲	۱۳	
			۱۸/۲۷	۰/۶۴	۱۴	
			۲۸/۲۸	۰/۷۳	۱۵	
			۱۰/۸۹	۰/۵۴	۱	
			۲۰/۳۱	۰/۶۴	۲	
			۳۳/۸۰	۰/۷۸	۳	
			۱۸/۹۴	۰/۶۴	۴	
			۲۸/۶۱	۰/۷۶	۵	
			۲۸/۳۶	۰/۷۳	۶	
			۳۱/۰۳	۰/۷۴	۷	
			۴۲/۸۱	۰/۸۱	۸	
			۳۰/۷۹	۰/۷۸	۹	
			۲۶/۹۵	۰/۷۵	۱۰	
			۳۱/۲۲	۰/۷۶	۱۱	
			۱۵/۲۵	۰/۵۷	۱۲	
						عملکرد شرکت
	۰/۹۲	۰/۵۱				
	۰/۹۱					

در جدول دوم متغیرهای پژوهش با آماره های میانگین و انحراف معیار توصیف شدند و رابطه بین متغیرها با آزمون همبستگی پیرسون آزمون شد. از شاخص های کجی و کشیدگی به منظور بررسی شکل توزیع داده ها استفاده شد. در مورد کجی و کشیدگی، برخی آمارشناسان تفسیر ± 1 را در مورد کجی، کشیدگی یا هر دو ترجیح می دهند.

همبستگی بین متغیرهای پژوهش

با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون روابط بین متغیرهای پژوهش آزمون شد. چون نتیجه آزمون نرمال بودن نشان داد که توزیع متغیرها نرمال است از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج همبستگی در جدول دوم آمده است.

جدول ۲: توصیف متغیرها و آزمون همبستگی بین متغیرهای پژوهش به همراه آزمون روایی واگرا به

روش فورنل و لارکر

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی	محافظة کاری اجتماعی	محافظة کاری حسابداری	عملکرد شرکت
محافظة کاری اجتماعی مدیران	۲/۹۰	۰/۶۴	۰/۲۱۹	-۰/۴۵۹	۰/۶۲		
محافظة کاری حسابداری	۲/۵۹	۰/۶۷	۰/۵۲۶	-۰/۱۶۷	۰/۳۳**	۰/۶۵	
عملکرد شرکت	۳/۳۰	۰/۷۳	-۰/۳۵۹	-۰/۰۴۸	-۰/۲۹**	-۰/۴۶**	۰/۷۱

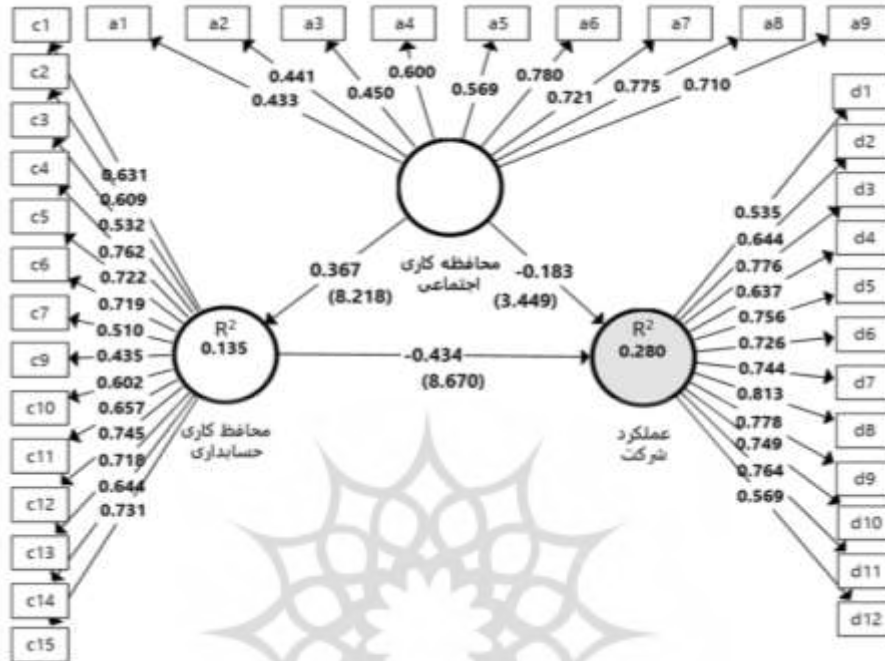
توجه: $p \leq ۰/۰۱$ **

بررسی میانگین‌ها نشان داد بالاترین میانگین را عملکرد شرکت با میانگین ۳/۳۰ و پایین‌ترین میانگین را محافظة کاری حسابداری با میانگین ۲/۵۹ داشت. همچنین میانگین محافظة کاری اجتماعی مدیران برابر با ۲/۹۰ بدست آمد. بررسی نرمال بودن نشان داد تمامی مقادیر کجی و کشیدگی در دامنه $+۱$ تا -۱ قرار دارند که می‌توان توزیع تمامی متغیرها را نرمال دانست. نتایج نشان داد رابطه معنی‌داری بین هر سه متغیر محافظة کاری اجتماعی مدیران، محافظة حسابداری و عملکرد شرکت مشاهده شد ($p < ۰/۰۵$). رابطه محافظة کاری اجتماعی مدیران و محافظة کاری حسابداری با عملکرد شرکت منفی بود و شدت همبستگی بین محافظة کاری اجتماعی مدیران با عملکرد شرکت برابر با $-۰/۲۹$ و بین محافظة کاری حسابداری و عملکرد شرکت برابر با $-۰/۴۶$ بدست آمد. همچنین رابطه مثبت با شدت $۰/۳۳$ بین محافظة کاری اجتماعی مدیران و محافظة کاری حسابداری مشاهده شد ($p < ۰/۰۵$). جهت بررسی روایی واگرا از روش فورنل و لارکر استفاده شد که از نتایج جدول دوم قابل استنتاج است. در جدول ۲ قطر اصلی مربوط به جذر میانگین واریانس استخراج شده (AVE) است و سایر اعداد مربوط به همبستگی بین متغیرها است.

آزمون مدل

مدل پژوهش با روش حداقل مجذورات جزئی و نرم افزار Smart PLS آزمون شد. شکل ۱ مدل پژوهش در حالت ضرایب استاندارد است که مقدار t روابط اصلی در داخل پراتنز آمد.

شکل ۲: مدل تجربی در حالت ضرایب استاندارد (و مقدار t)



نتایج نشان داد تمامی مقادیر t در روابط اصلی بزرگتر از معیار ۱/۹۶ بدست آمد که نشان داد تمامی روابط مدل تایید شد ($p < 0.05$). جهت تاثیر محافظه کاری اجتماعی مدیران و محافظه کاری حسابداری بر عملکرد شرکت منفی بود. مطابق نتایج قوی ترین تاثیر در مدل مربوط به تاثیر محافظه کاری حسابداری بر عملکرد شرکت با ضریب -0.434 بود.

بررسی برازش مدل

بررسی برازش مدل با استفاده از سه شاخص ضریب تعیین (R^2)، شاخص اعتبار افزونگی (Q^2)، و شاخص کلی برازش (GOF) انجام شد. شاخص GOF در مدل PLS راه حل عملی برای رفع مشکل بررسی برازش کلی مدل بوده و همانند شاخص های برازش در روشهای مبتنی بر کوواریانس عمل می کند و از آن می توان برای بررسی اعتبار یا کیفیت مدل PLS به صورت کلی استفاده کرد. چنانچه شاخص کلی برازش مقدار بیشتر از 0.36 به معنای این است که مدل پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است. مقدار شاخص GOF که برازش کلی مدل را میسنجد برای مدل پژوهش مقدار 0.35 است که مقدار تقریباً مناسبی است چون نزدیک به مقدار 0.36 است.

جهت ارزشیابی مدل ساختاری نیز از ضریب (Q^2 Stone-Geisser criterion) استفاده میشود که به آن اعتبار افزونگی یا CV-Redundancy نیز میگویند. در مورد شدت قدرت پیش بینی مدل در مورد سازه های درون زا مقادیر 0.02 ، 0.15 و 0.35 به ترتیب به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای شاخص

افزونگی معرفی شده است. مقدار شاخص افزونگی برای متغیر وابسته عملکرد شرکت برابر با ۰/۱۶ بدست آمد که مقداری بالاتر از متوسط است.

معیار لازم برای سنجش مدل ساختاری، ضریب تعیین (R²) متغیرهای مکنون درون زاست. چین (۱۹۸۸) مقادیر ضریب تعیین ۰/۶۷، ۰/۳۳ و ۰/۱۹ در مدل مسیر PLS را به ترتیب قابل توجه، متوسط و ضعیف توصیف می کند. ضریب تعیین برای متغیر وابسته عملکرد شرکت برابر با ۰/۲۸ بدست آمد و نشان داد محافظه کاری اجتماعی و محافظه کاری حسابداری توانستند ۲۸ درصد از تغییرات عملکرد شرکت با تبیین کنند.

آزمون فرضیه های مدل

در جدول شماره ۳ نتایج آزمون فرضیات اول، دوم و سوم که دارای اثرات مستقیم می باشند، آمده است.

H₁: محافظه کاری اجتماعی مدیران بر عملکرد شرکت تاثیر مستقیم دارد.

H₂: محافظه کاری حسابداری بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.

H₃: محافظه کاری اجتماعی مدیران بر محافظه کاری حسابداری تاثیر معناداری دارد.

جدول ۳: بررسی ضرایب مدل ساختاری (اثرات مستقیم)

مقدار p	مقدار t	خطای استاندارد	ضریب استاندارد	رابطه
۰/۰۰۱	۳/۴۵	۰/۰۵۳	-۰/۱۸۳	محافظه کاری اجتماعی مدیران --> عملکرد شرکت
< ۰/۰۰۱	۸/۶۷	۰/۰۵۰	-۰/۴۳۴	محافظه کاری حسابداری --> عملکرد شرکت
< ۰/۰۰۱	۸/۲۲	۰/۰۴۵	۰/۳۶۷	محافظه کاری اجتماعی مدیران --> محافظه کاری حسابداری

در جدول سوم نتایج بررسی نقش میانجی گری محافظه کاری حسابداری در رابطه بین محافظه کاری اجتماعی مدیران و محافظه کاری حسابداری بر عملکرد شرکت آمده است. محافظه کاری اجتماعی مدیران بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد ($p < ۰/۰۵$) که جهت تاثیر منفی و شدت تاثیر برابر با ۰/۱۸۳- بدست آمد. همچنین تاثیر محافظه کاری حسابداری بر عملکرد شرکت تایید شد ($p < ۰/۰۵$) که جهت تاثیر منفی و شدت تاثیر برابر با ۰/۴۳۴- بدست آمد. همچنین نتایج نشان داد محافظه کاری اجتماعی مدیران بر محافظه کاری حسابداری تاثیر معناداری دارد ($p < ۰/۰۵$) و جهت تاثیر مثبت و شدت تاثیر برابر با ۰/۳۶۷ بدست آمد.

در جدول چهارم نتایج آزمون فرض چهارم که دارای اثرات غیر مستقیم می باشد آمده است.

H₄: محافظه کاری اجتماعی مدیران با میانجیگری محافظه کاری حسابداری بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.

جدول ۴: نتایج آزمون میانجی گری به روش بوت استرپینگ

مقدار p	مقدار t	خطای استاندارد	ضریب استاندارد	رابطه
<۰/۰۰۱	۵/۵۶	۰/۰۲۹	-۰/۱۵۹	محافظه کاری اجتماعی مدیران --> محافظه کاری حسابداری --> عملکرد شرکت

در جدول چهارم نتایج بررسی نقش میانجی گری محافظه کاری حسابداری در رابطه بین محافظه کاری اجتماعی مدیران و عملکرد شرکت آمده است. بر اساس نتایج نشان داده شد هر دو عامل محافظه کاری اجتماعی مدیران بر محافظه کاری حسابداری و نیز با در نظر گرفتن نقش میانجی هر دو بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارند. نتایج میانجی گری به روش بوت استرپینگ نشان داد نقش میانجی گری محافظه کاری حسابداری در رابطه بین محافظه کاری اجتماعی مدیران و عملکرد شرکت تایید شد ($p < 0/05$). شدت اثر غیرمستقیم برابر با ۰/۱۵۹- بدست آمد.

بحث و نتیجه گیری

در این مطالعه، ما ادبیاتی را بررسی کردیم که تأثیرات محافظه کاری حسابداری را بر عملکرد شرکت و محافظه کاری اجتماعی را بررسی کرده است. در حالی که اثرات محافظه کاری در بیست سال سپری شده به طور گسترده مورد بررسی قرار گرفته است، ابتدا اثرات محافظه کاری بر اعداد صورتهای مالی گزارش شده را بررسی می کنیم. تحقیقات نشان داده است که محافظه کاری به طور منفی با تداوم سود مرتبط است و محافظه کاری بدون قید و شرط ممکن است مدیریت سود را تسهیل کند. در ادامه به بررسی اثرات محافظه کاری بر استفاده کنندگان صورت های مالی می پردازیم. نتایج نشان داد تأثیر محافظه کاری اجتماعی بر محافظه کاری حسابداری تایید شد ($p < 0/05$) و جهت تأثیر مثبت و شدت تأثیر برابر با ۰/۳۶۷ بدست آمد. تأثیر محافظه کاری اجتماعی بر عملکرد شرکت تایید شد ($p < 0/05$) و جهت تأثیر منفی و شدت تأثیر برابر با ۰/۱۸۳- بدست آمد و تأثیر محافظه کاری حسابداری بر عملکرد شرکت تایید شد ($p < 0/05$) که جهت تأثیر منفی و شدت تأثیر برابر با ۰/۴۳۴- بدست آمد. همچنین نتایج میانجی گری به روش بوت استرپینگ نشان داد نقش میانجی گری محافظه کاری حسابداری در رابطه بین محافظه کاری اجتماعی مدیران و عملکرد شرکت تایید شد ($p < 0/05$). شدت اثر غیرمستقیم برابر با ۰/۱۵۹- بدست آمد. که در این راستای میتوان به تحقیق نصر و همکاران (۲۰۱۸) اشاره کرد که به بررسی اثر مکانیسم های حاکمیت شرکتی (CG) بر میزان محافظه کاری حسابداری در مصر پرداختند. جدایی بین مدیران یک شرکت (سهامداران) و مدیران (خودی ها) می تواند باعث دسترسی بالای مدیران به اطلاعات مربوط به عملیات و مدیریت آن شود [۱۴]. سهامداران همیشه نگران این هستند که مدیران چگونه اصول محافظه کاری حسابداری را در برآوردهای مالی خود اجرا می کنند، زیرا این امر اغلب باعث حمایت بهتر از سهامداران می شود [۱۲]. یکی از دلایل افزایش علاقه به محافظه کاری حسابداری این است که همه حوزه های حسابداری تحت پوشش استانداردهای حسابداری قرار نمیگیرند [۱۳]. برخی از زمینه ها نیاز به قضاوت مدیر دارند که می تواند محدوده ای داشته باشد. بنابراین، سطح محافظه کاری

حسابداری احتمالاً به برآوردهای یک مدیر بستگی دارد. همچنین میتوان به تحقیق پرائیوی^۱ و همکاران (۲۰۲۱) نیز اشاره داشت که بررسی بررسی محافظه کاری حسابداری و اندازه شرکت تا حدی بر کیفیت سود تأثیر منفی و معناداری دارد، پرداختند. اینکه کمیته حسابرسی و هیئت مدیره استقلال تأثیر معناداری بر کیفیت سود ندارند. علاوه بر این، مکانیزم حاکمیت شرکتی، محافظه کاری حسابداری و اندازه شرکت به طور همزمان تأثیر قابل توجهی بر کیفیت سود دارند. همچنین اکبری و همکاران (۱۳۹۴) رابطه بین درصد مالکیت مدیریتی با سطح محافظه کاری اعمال شده در گزارشگری مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را بررسی کردند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه های این تحقیق، در مجموع حاکی از وجود رابطه معنیدار و مثبت بین مالکیت مدیریتی و محافظه کاری حسابداری و همچنین عدم وجود رابطه بین درصد سهام شناور آزاد و محافظه کاری حسابداری میباشد.

فهرست منابع

۱. آقارضا، شبنم، کامیابی، یحیی. (۱۳۹۷). "بررسی رابطه بین مسایل نمایندگی، سیاست های تقسیم سود و گزارشگری محافظه کارانه به سهامداران شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، اولین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد، حسابداری و بانکداری
۲. بابایی، فاطمه، جهانگیری کلوری، حسین. (۱۳۹۶). "مروری بر مفاهیم نظری اصل محافظه کاری"، دومین کنگره بین المللی علوم انسانی، مطالعات فرهنگی، تهران
۳. باقری، منصور، بنی مهد، بهمن، نیکومرام، هاشم. (۱۳۹۵). "محافظه کاری اجتماعی و تمایل به مدیریت سود: یک رویکرد رفتاری"، **مجله حسابداری مدیریت**، ۹(۲۹)، ۳۹-۳۱.
۴. داوری، علی، رضازاده، آر.ش. (۱۳۹۲). "مدل سازی معادلات ساختاری با نرم افزار "PLS". تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.
۵. زنجیردار، مجید، ایرانی مشتقین، خدیجه. (۱۳۹۷). "تأثیر محافظه کاری شرطی و غیر شرطی بر ریسک سقوط قیمت سهام با تأکید بر چرخه عمر شرکت ها در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، **نشریه تحقیقات حسابداری و حسابرسی**، انجمن حسابداری ایران، تابستان ۱۳۹۷، ص ۶۶-۵۵
۶. ستایش، محمد حسین، روستا، منوچهر. (۱۳۹۳). "بررسی ارتباط بین محافظه کاری و کارایی مالی شرکت های بازار بورس اوراق بهادار تهران به وسیله تحلیل پوششی داده ها-کارایی برتر"، **مطالعات تجربی حسابداری مالی**، سال یازدهم، شماره ۴۴، زمستان ۹۳، ص ۷۱-۹۵
۷. کامیابی، یحیی، گرجیان مهلبانی، رضا. (۱۳۹۵). "بررسی اثر سیاست پولی بر رابطه بین محافظه کاری حسابداری و اعتبار تجاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، **پژوهش های حسابداری مالی**.

¹ perativi

۸. محمدزاده سالطه، حیدر، کاظمی نوجه ده، معصومه، محمدی، علیرضا. (۱۳۹۵). "تاریخچه محافظه کاری"، تبریز: اولین کنفرانس ملی نقش حسابداری، اقتصاد و مدیریت.
9. Alqatameen, D. A., Alkhalaileh, M. A. A., & Dabaghia, M. N. (2020). "wnership Structure, Board Composition and Voluntary Disclosure by Non-financial firms listed In (ASE)". **International Business Research**. 13(7), 93-107.
10. Banimahd, B. (2011). Accounting Conservatism and Debt". **Future study Management**. 22(88), 107-120.
11. Chung, H.H. and Wynn, J.P. (2008), "Managerial Legal Liability Coverage and Earnings Conservatism". **Journal of Accounting and Economics**. 46 (1): 135–53.
12. Culnnan, C.P., Wnng, ,, Wnng, P. nnd Zhnng, J. (2012), "Ownrr. hppsrucure and accounting conservatism in China". **Journal of International Accounting, Auditing and Taxation**, Vol. 21 No. 1, pp. 1-16.
13. Hamdan, A, (2017); "the role of accounting conservatism in the relationship between ownership structure and firm performance". **Int. J. Critical Accounting**, Vol. 9, Nos. 5/6 pp 524-537
14. Watts Ross & Zimmerman Jerold, (1986), "Positive Accounting Theory". **prentice-Hall, Englewood Cliffs, New Jersey**



The Impact of Managers' Social Conservatism on Company Performance Considering the Mediating Role of Accounting Conservatism

Mahdi Bazrafshan Koujal¹

Department of Accounting, Khorramshahr International Branch, Islamic Azad University, Khorramshahr, Iran

Davood Yousofvand (PhD)²©

Department of Accounting, Faculty Member of Parandak University, Parandak, Iran

Ghasem Rekabdar (PhD)³

Department of Mathematics, Abadan Branch, Islamic Azad University, Abadan, Iran

(Received: 14 April 2022; Accepted: 14 June 2022)

Social conservatism is the tendency of individuals to maintain traditional values, which can be related to behavioral issues in accounting. Accounting conservatism can act as a response to uncertainty by quickly identifying costs and liabilities and delaying the recognition of income and assets until uncertainty is resolved before the company can make a legal claim for profit. Reach a high degree of approval. The purpose of this study is to investigate the relationship between managers' social conservatism and firm performance by considering the mediating role of accounting conservatism. The present research is applied in terms of purpose and descriptive-survey research in terms of methodology. In order to collect data, three questionnaires of social conservatism of managers, accounting conservatism and company performance have been used. The statistical sample of the research consists of 384 experts, heads of accounting and financial managers working in companies listed on the Tehran Stock Exchange in the fall of 1400, which was analyzed based on the Kolmogorov–Smirnov and TITEC tests. . The results show that managers' social conservatism has a significant effect on accounting conservatism and has been obtained for a positive effect. Also, social conservatism of managers and accounting conservatism have a significant effect on company performance. Bootstrapping mediation shows that accounting conservatism has a significant effect on the relationship between managers' social conservatism and company performance.

Keywords: Accounting Conservatism, Corporate Performance, Social Conservatism.

¹ bazrafshan_mahdi@yahoo.com

² yousofvanddavood@gmail.com ©(Corresponding Author)

³ ghasem_rekabdar@yahoo.com